

FOGLALAT: Magyarország (kinevezés; adakozások az árvíz miatt károsult budapestiek számára; részletek a pesti árvízről; tétényi szomorú hír; Sujánszky Antal; szigeti ünnepély; m. n. Akad.; s a t.) Spanyolország (cortesülések; az éjszaki had-eregtől újabb győzelmi hírek érkeznek; d. Francisco infans neje megtámadja Ofalia grófot; s a t.) Anglia (parlamentüli ülések; lapvélemény O' Connell megpirongtatása iránt; egy buddhapap levele; a Gtlenelg elleni indítvány zajos vita után megbukik és a miniszterek győznek, a toryk pedig bosszankodnak; a királynának egy új vőlegénye akadt; s a t.) Franciaország (Eszterházy hg beteg Parisban; összecsküvés híre; s a t.) Németország. Oroszország Gabonaár.

MAGYARORSZÁG.

Ó. es. s. ap. kir. Föls. Nándor József bányásztanácsnokot s besztercebányai kamarai praefectust m. kir. udv. kamarai tanácsossá és a kir. ítélőtáblánál bányász-előadóvá méltóztatott kinevezni.

Ó. es. s. ap. kir. Föls. az uralkodó császárnékirályné 5, az özvegy es. és királyné 5, Ferencz Károly es. kir. fhg s fons. neje 4, Károly es. kir. fhg 4, s Lajos es. kir. fhg szinte 3 ezer pengő ftal kegyeskedének segíteni a víz miatt károsult budapestieket. —

Pest márt. 22kén 1838. A vízáradás következtetése miatt a nyilvános oktatás az ágostai hitvallásuak' gymnasiumában kezdett ápril 23kán fogja ismét venni.

Arviz-okoza sebeit Pestnek orvoslani kezdik már hazai hatóságink s egyes jöltevő emberbarátok. Még Bécsbe is eljutott már a szenvedő emberiségnek segélykiáltása, s valamint nyílt fülekre, úgy szinte nyílt szívekre s kezekre is talált. Az alsó-ausztriai es. kir. kormányzó-ság ugyanis a vész első hírének hallatára azonnal aláírási íveket hozza keringésbe s az ekint bejövendő mennyiséget a bécsi m. kir. udv. kancellariához rendelé utasítatni, ezéla fordítás végett. A hazai jöltevők közül pedig eddigelé következők buzgának enyhíteni a közínséget: Deresényi Pál f. h. 18ika óta Gödön éjjel nappal három kemenczében szakadatlanul kenyeret süttet, s folyvást érkeznek onnan kenyérszállítványok; ezenkül pedig a fens. Nádorhoz intézett levelében minden ottan nélkülözhető gabonáját s egyéb élelmi szereket a pesti szegények közt kiosztatni ajánlá, állnak pedig ezek 200 mérő burgonyából, 1000 m. csöves tengeriből, 10 m. száraz főzelekből, 150 m. kölesből, 950 üveg tokajból kórházak s 300 gyapjas juhbőrből ruhátlan gyermekek számára; s e' mennyiségeket a pesti megyei, városi s katonai hatóságokhoz szállítatá a ns keblü adakozó. A fhg nádori főudvarmesteri hivatalhoz eddig következő adományok érkeztek a szükölködköz közt kiosztás végett; a kovácsi községtől 120 kenyér, a buda-örstől 75 (fizetésért), az etyektől 180, biaitól 23, kistorbágytól 156 s 50 font disznóhús és 4 zsák burgonya, a pomázitól 36 kenyér, az ottani uradalomtól 58, s készpénzben és más élelmi szerekben 6 fr., Maurer György bieskei lelkésztől 60 kenyér, az ottani községtől 300, az al-esütől 205, Pozsony városától 3 ezer s az ottani casinótól ezer kenyér és Rosty Zsigmond fel-esüti sz. bírótól 119 pékenyér. Örömmel mondhatjuk, hogy az adakozások perezenként sürűbben érkeznek minden felől s jövő számainkban részletesen közlendünk minden addig begyűlendő jótékony adományt. — Egyébiránt ámbár a Duna folyvást apa, pénzűkből még sem takarodott el a víz, a József- s Ferencz-külváros nagy része pedig még mindig tengert képez, mivel alacsony fekvése miatt nem térhet belőle szokott helyére a víz, s ennek következtében most a még épen maradt jobb anyagu házak is roskadozni kezdenek. Valóban siralmas tekintet. látni, mikép ássák ki sárból s omladványok alul részint elromlott részint alig ismerhető vagyunkáikat a szerencsétlen károsultak, kik közül sokan székény vagy egyéb csomó helyett holt gyermeküket, vagy rokonukat hazzák napfényre! A holtak számát bizonyosan még nem tudhatni, hiteles állítások szerint azonban már százötvenet halad meg az eddig föltaláltak száma. Azon személyek emberbarátok, kik a vésznapokban fáradhatlanul munkások valának élet-megmentésben; most a vagyon-kiszabadításnál is folyvást segítik tettel s tanácsal a szerencsétleneket. Hálas megismerést érdemel a es. kir. katonaságnak Lederer b. parancsnok-general böles rendelete következtében példás elszántsággal tett hasznos szolgálata. Wesselényi Miklós bárón s a többi mult számunkban említett kivül*) még Landerer Lajos, Teichgraber (Prónay b. nevelője), Kovács Ferencz ügyvéd (ki a nagyerejű Dupuis-vel többször küzdött), Füreedy (Prónay b. titoknok), Behrend nyug. kapitány, Tahy Károly tb., Eötvös József b., Szapáry Sándor gr., Eötvös Dénes b., Marczibányi Líviusz, Pafay tb., Egressy megyei ügyvéd, Pajor megyei aljegyző, Tenzer Károly s valamenyü főépítész-kormányi fiatal mérnök és számos egyéb emberbarát, kik közt különösen kiűnteté magát még a Pest-megyei hatóság, sőt még maguk a megyei hajduk is, felejtve azt, hogy saját vagyonuk is martalékul esett a pusztító árnak, ritka elszántsággal mindenütt jelen valának, hol legnagyobb volt a szükség s legsürgetőbb a segély. Budán a többi számos segítő közt leginkább kiűntek: Pejakovics Kozma, Paflkovics, és Fischer választott polgárok, Andrász József m. kir. helytartósági tanácsos, és László né asszonyság, ki a Ráczvárosban az áradás első napja óta 160 budai lakost lát el élelemmel és szállással. Pesten, gr. Teleki Sámuel ur' családja is kiűntatá, mennyire részvevő indulattal kíséri a nyomortul lesújtott emberiség sorsát s ezt tettel is bizonyítá. Ugyanis a pusztított elem' első kirohanta óta, naponkint nyitva áll a serviták piacán levő gr. Telekiháza lakjaiktól s mindenöktől megfosztatnak, s naponkint 50, 60 megelégtült ember könyörgi az ég áldását a széplelkü grófnőre. Azonban az ég a kegyes ápolónót egyszersmind gyámsanyává rendelé. Folyóho 21dike estéjén t. i. egy gyöngö csecsemő vitetett föl a grófnőhez, kit az első emeleten találtak. Es bár a szenvedő emberiség javára ezélző soknemű foglalkozásai alig engedelnek napon át néhány pereznyi pihenést a nemesszivü grófnőnek; még is másnap már fogadott szoptató dajkára bizá ez árva teremtményt; kijelentvén egyszersmind, miszerint fölneveltetendi s egész életpályáján keresztül gondos szemekkel kísérendi. — A reform. paplak egy része már egészen lerogyott ugyan s a másik lakhatlanná lett; de magában a sz. egyházban, neha oda is bejutott a romboló elem, emberélet még sem veszett el, sem sirboltja nem szakadt be, miként eleinte híre kezdte terjengni. A vakok intézetének épülete a Theresia-városban heroskadtt, s az igazgató Dolzsalek, életveszéllyel küzdve menté meg a gondjaira bizott növendékeket; az intézet bitorzatából csak igen keveset lehet megszabadítani, sok tanulmányi eszköz, zongorák, st.

eff. összezuzattak. F. hó 19én 10 órakor a Szerviták kolostorában hálamisé tartatván, első isteni tisztelet a vésznapok óta, a vak növendékek buzgó énekkel adának hálát a' mindenség urának életük megmentéséért. — Csepel szigeten nem olly igen nagy a szerencsétlenség, minőnek azt első rémülésben többen hírelték. Makád helységet kivéve az alsó szigetről annyira bizonyos, hogy épületekben, marhákbán majd minden helység rettenetes károkat szenvedett, ember azonban eddigi tudósítások szerint egy sem veszett el. Makád az oda tóduló jéggel mindenfelől annyira körül van véve, hogy oda még eddig senki nem juthatott. Ott jár fő sz. bíró Miskey, alsz. bíró Eckstein több hajóval s élelembeliekkel. Dömsödre s Dabra már négy napelött a katonaságtól egész készséggel általengedett hajón kenyér s eleség vitetett, ma hasonlólag két hajó fog eleséget pótlólág szállítani azon vidékre. A felsősziget is tömérdek károkat szenvedett épületekben s némelly helység marhákbán is, de az eddigi tudósítások szerint ott sem veszett ember. Sokat teszen mind az az eldigi mind a felső szigetheliek élelmeztesésükre a ráczkevi és óbudai uradalom, egyébiránt Ó-Buda s a felsősziget Budáról is ellátatják eleséggel, ott van állandóan Simonchich fősz. bíró. Egyébiránt eléggé nem magasztalható ns Pest megye munkássága fáradhatlan első s másod-alispánjától (Dubraviczky Simon és Földváry Gábor uraktól) kezdve s minden tisztviselőt ide értve — A megye tisztviselői t. i. ámbár a repedések miatt a megyeház egy része lakhatlanná lön, még is igen számos oda szorultnak önszorongásukkal is készen nyújtottak menedéket nemcsak a veszélyes ár napjaiban, hanem most is folyvást. Eleségszállítással siettek azonnal a' rendelet előtt: Fáy, Bieskey és Szilassy sz. bírák. Szóval, az inség iszonyu volt; de a segély is minden tekintetben nagyszerű s minden kívánatnak megfelelő. Ebből méltán következtethetjük ismételve, hogy a gyönyörűn virágozott Pest, hazánk szíve, s minden honi ipar, művészet s tudomány kúfjeje nem hervadhat el. Lissabont földrengés, Moszkvá gyuladás tevő tönkre, s mind a két város rövid idő alatt, még előbbi fénypontját is felülmulá; s mi csüggedjünk el? Bizva kegyes Országlónkban, Nádorunkban, kormányhatóságink hathatós gyámolításában, teljes nyugalommal nézünk a' jövendőbe s megvagyunk győződve, hogy rövid, igen rövid idő mulva még sokkal ragyogóbb díszben fog tündöklenni fővá o-unk! —

*) Tisztelt Szerkesztő úr! A budapesti vészely alatt engem családi kötelességek előbb pesti később budai szállásom tartóztatván, nevem a' Jelenkor 23ik számában azok közepette, kik embertársaik életét menteni tettel buzgódkotak, nem helyesen jelenik meg. A' mennyire fálalom, hogy ennek így kelle történni, s legmelegebb részvételt tanúsítvaival vészely utánra szorítottam, éppen annyira ellenkeznek, úgy vélem, mind a történeti igazsággal, ha ezt elhallgattam volna, mind a szerénységgel, ha ollyasmit akarnék bitortani, mire érdemem nincs. Egyébiránt szava-hibető férfiak előadása után állhatom, hogy kegyed említtet hírlapjából, több vészely alatt serényen munkált emberbarát neve tudomásom szerint maradt ki: illyen gr. Szapáry Sándor, gr. Cebrian Ferencz; gr. Draskovich Károly, b. Brudern Lajos. Kérem Kegeydet ne sajnálja ezen sorokat a' legközelebbi Jelenkorba ígtatni, egyszersmind kitűnő böcsülésem bizonyítását elfogadni. Pest, márt. 23kán 1838. gr. Dessewffy Emil.

A vízáradás által megkárosultak számára szánt kész pénzbeli adományok a' vármegye házána' fő jegyző Nagy István urnál vétefnek által nyugtatvány mellett; az adakozók nevei közhírré fognak tétetni.

Nagy esőzések miatt a' Maros vize mindenütt kiűntött — Benczecz nevü falut másod Velenczévé változtatta. — Továbbá

Azon gyászos következmények' enyhítésére, melyeket a' Duna eddig nem látott árja Pesten és Budán s e' folyam partjain fekvő több helységben tett pusztítások által okozott, aláírás nyitattik az ajánló által feljegyzendő pénz, élelem, vagy ruhareműbeli mennyiség' adására. Mivel nemcsak Pest, hanem Budának egy része és dunamelletti számos helység szenvedé az iszonyu csapást, azért az aláírók vagy általán teszik adakozásukat, vagy különösen kijelelik annak célját. Minden adakozás kezelése, a' Nádor ó. es. k. Fensége legfőbb intézése alatt egy felelős választottságra lesz bízva, melly azokat az ó. es. k. Főhercegségétől Pesten kinevezett k. biztossal egyetértésben a' legsikeresb móddal az érintett ezéla fogja fordítani. E' választottság állni fog: egy elnökből, egy Pest megyei, egy Buda. s egy Pest városi személyből (kik mindnyájan Nádor ó. es. k. Főhercegségtől titoknokából, s végre még két személyből, kiket az aláírók fognak választani, mihelyt azok száma Pesten és Budán harminczra növekszik. Ezen itt Pesten létezendő választottság jegyzőkönyveit a' k. biztosnak, és általa a' es. k. Főherceg-Nádornak elűbe fogja terjeszteti, és számadásait annak idejében köz tudomásra bocsátandja; addig pedig minden héten kétszer az adakozók neveit, és adományaik mennyiségét hírlapokba fogja iktatni. Minden adakozás a' Nádor ó. es. k. Főhercegségétől kinevezendő pénztárnok kezébe adatik.

Tétény, márt. 18án: F. hó 8án a' helységünk melletti országotat áthágva a' Duna, egész lapályos határunkat úgy annyira kezdé előnteni, hogy 13án a' helységbe törvén egész 16ig annak nagyobb része vízben állott. Már ekkor kezdé több épület összerogyni, s nevezetesen a' postaház is. Minthogy pedig már 8ika óta elszigetelve volt a' helység s minden közlekedés megszűnt, a' lakosok az óriási szőlők jeget két esolnak járhatására keresztül fűrészelék s ez utat a' jégtől kitisztítván maguk szabadulására fordíták ezt, s nagyobb része a' lakosoknak kiköltözék a' szőlőhegyekre. Végre 16án délutáni 4^{1/2} órakor nagy robajjal megindult a' jég s majd az egész helységet egy-két perc alatt víz alá borította. Az itteni parton levő erdőskének egy részét részint gyökereiből kiszaggatá, részint pedig iszonyu ropogással leprítá a' jég, 21 hajó látszatott számíthatatlan olfa- hasábokkal a' jég közt uszni. A' helység felső részén a' szőlőhegyek alatt kétszerte szélesb volt a' kiűntés mint közönségesen a' Duna lenni szokott; — szóval, az egész vidék tenger s Tétény Velence képté ábrázolja közepén. 17én apadni kezdé ugyan a' víz, de a' házak egymás után roskadoznak, s még ollyanok is, melyek vízben sem állottak.

A' szigeti reform. lyceum hála' s öröm' érzései közt ünneplé febr. 25ét mint nagylelkü jöltevőjének bárdányi Buttler János gr. es. kamarás születésnapját, — az iskolai kormány határozata szerint ezután is mindenkor megünneplendőt. A' reggeli isteni tisztelet után, az iskola nagyobb teremében megjelent helybeliek s (épen országos vásár ideje levén) vidékiek' fényes

gyülekezete részvevő érzésével magasztá a tanuló ifjuság örömeit s buzgó halálját, melyet az éneklő karzenéjében az iskola seniora, Terebesi Sámuel pedig tisztelő beszédjében nyilvánított a magas lelki Jóltevő iránt. Este az iskola minden ablakai kivilágítottak, s azok között öt helyen az ünnep ezéjét előadó metszések, festések s verszetek rokon öröme s tiszteletre vonták az utcákon hullámozó sokaságot. Minden szívből ez ohajtás emelkedett, hogy a kegyes Jóltevő becses élete honfájának igaz boldogításukra még számtalan évre terjedjen!

Sujánszky Antal táblabíró s k. táblai ügyvédet márt. 14én munkás élte 56 évében tudósorvadás, nem pedig, mint némely állír-koholók rebesgetni kezdék, árvíz, juttatá jobb világba. Ezen igazság nyilatkoztatásával tartozunk jó hírű, és szép reményű gyermekeinek némi bánatnyihitésül e köz inségben.

A kir. al-magyarországi főkanragrófságban az ó-zólyomi s dobronyiai k. uradalommal az ideigleni ügyvédi hivatal, mellyel 450 fr. pp. évi fizetés, 12 mérő buza 2 forintjával 24 fr.; 21 m. vegyes 1 fr. 30 krjával 36 fr.; 80 m. zab 30 kral 40 fr.; 100 mázsa széna 21 kral 40 fr.; (két lónak tartására); 72 mázsa széna 21 kral 28 fr. 48 kr.; 3 szekér szalma 1 fr. 30 kral 4 fr. 30 kr.; (két tehénre); szabad szállás vagy 40 fr.; uti költségre 120 fr.; író-eszközökre 6 fr.; 21 öl urbéri fa s telkek, mellyek azonban előleges vizsgálatnak és szabályozásnak alávetvék, ezenkül pedig a portásoknak urbér szerinti szabados használata van kapcsolatban, megürülvén, e hivatal elnyerésire a verseny azon hozzátétellel nyitattik meg, miszerint elkerülhetlenül szükséges, hogy az illető, a tót nyelvet is értő, esedező, jól rendelt s élet- és tisztí idejőket, tudománybeli készületeket, tisztibeli előmenetelöket s erkölcsi viseletüket tárgyzó bizonyítványokkal ellátott folyamodásukat legfőbb f. é. april 11ikeig a selmeci fő kanragrófi hivatalnál benyujtsák.

A magyar tudós társaság költségein megjelent W arga János prof. s lev. tag' koszorúzott pályamunkájának: „Vezérkönyv az elemi nevelés- és tanításra” 2dik kötet, melly e' czím alatt: Az elemi tanulmányok a lapvonaljai, Magyarország földképével s egy szép-irási példányával együtt, kötve, 1 ft. 20 kron árultatik pengőben. A XII és 284 lapnyi munka 12 részben szívet formáló mondatok és történeteket, az erkölcsi tudományt, a politiai és égi földleírást, természetleírást (hist. natur. a' műtudományal együtt), természettudományt (physica), gazdálkodás-, egészség- és embertudományt (anthropologia), történet-, törvény- és lélektudományt foglalja magában. Pest mártius 23án 1838.

D. Schedel Ferencz m. k. titoknok.

S P A N Y O L O R S Z Á G.

Madrid, febr. 24iken: „A tegnapielőti cortesülés a' Yebenes s Ubeda melletti győzőknek“ Flintor és Sanz tábornokoknak és sergeiknek köszönetet szavazott. Tegnap hosszab vita támadott Isturiznak, ki pár nap előtt érkezék Párisból Madridba, ülésbe boesáttatása iránt. Isturiz ugyan is, mint tadva van, elnöke volt azon ministerségnek, mellyet a' la granjai zendület megbuktatott, s akkor elhagyá hazáját, hová csak most tére vissza, miután Cadixban corteskövetté választák meg őt. Buriel, Arguelles s Madoz ellenzék beboesáttatását, mivel nem esküvék meg a' kitűzött határidő alatt az 1837iki alkotmányra; Toreno gr. indítványára azonban, mit több követ támogatt, csakugyan mégis jogszerűnek nyilvánítá megválasztását a' cortes. A' ministerség igen sürűn tanácskozik részint egymás közt, részint az idegen követségekkel. Flintor tábornokot fényes tisztelegéssel fogadák Yebenesből Toledoba visszatértekor a' városi hatóságok, a' megszalasztott Jara carlosi vezért pedig saját maradt néhány katonája agyon veré; mit azonban némely lapok még kétségesnek állítanak. Az éjszaki hadseregül újabb győzelmi hír érkezett.

— Az alparancsnok, d. Manuel Latre, Villanueva vidékin megvervén egy carlosi hadosztályt, annak pénztárát elfoglalá, s azonkül az egész osztály igen tetemes része az alkotmányosakhoz pártolt. — A' trónkövetelő febr. 24én Estellaba érkezett, Basilio Garcia pedig Murcia tartomány éjszaki részeibe nyomult. — Barcelonában Meer b. szigorúsága miatt zendülés-kiütéstől félnek. —

Madrid, márt. 10iken: D. Francisco de Paula infans és neje pár nap előtt Ofalia gróftot megtámodák a' kir. palotában s legdurvább szitkokkal áraszták el. Az infansnő különösen meglejtkezék a' női gyöngéd illedékrül, s többször gyalázatos árulónak nevezé a' miniszerelnököt, és már épen keze súlyát készült éreztetni a' megjédt gróffal, mint 1832ben VII Ferdinand egyik miniszerével tevé, midőn szerenesére Quiroga tábornok közbejőte vetett véget a' nem legszebb jelenetnek. S e' durva kikelésnek csupán azt tulajdoníthatni okul, hogy Ofalia az infansnak tanácsossá ikineveztetését ellenzé. S ez ellenzés csakugyan sikeresnek mutatkozék, mert a' kérdés vitására megbízott választmány már tagadólág nyilatkozék febr. 26án az infans beboesáttatása iránt, melly körülményből előre zajos cortesülést leheté gyanítani. — Csataféren a' többszöri megszalasztás után kissé nagyobb élénkséget iparkodnak kifejtteni a' zendülők, s a' trónkövetelő tábornoki főleg Navarrában általános mozgásban vannak. Sanz tábornok Dicastilloig nyomult, Vivanto pedig Alava tartomány szélire siete. Az alkotmányosak Bargetót megtámadák; de Soto ezredes olly makacsul védé ez állomást, hogy a' környéken tanyázó carlosi sergek még jókor érkezének ostromul fölmenteni azt. Most érkezett hivatalos telegrafi sürgöny szerint Cabannero carlosi tábornok f. h. 4iken megrohaná Saragossát; de az alkotmányos sergőtől visszaveretvén, 120 holtat és 700 foglyot veszíte. — Garcia ezél nélkül tévelyg sergeivel. —

A N G L I A.

Horton R. W. eddigi ceyloni kormányzót Európába viszatértekor következő hálairattal tisztelék meg a' benszülőttek egy Buddha-pap által: „Horton R. W. ő kegyelmességének. Hódoló köszönet Vanante-nakedana Unnansaytól, a' galkyssei Buddha-paptól. Isten áldja s védje e' sziget bölcs és legmagasb kormányzóját, kinek neve sir Robert Vilmos Horton, s ki a' kir. családból származik. Hasonlítva a' mennyei höldhöz, tünt ő fel Anglia bérezei közül, Ceylon szigetben, a' szilan-kawai mennyen s örvendezteté világával az alattvalók városit. Hasonlítva a' hatalmas királyi oroszlanhoz nyomult ő a' ceyloni barlangokba, mellyek ns drága kövektül ragyognak, s míg alattvalóit bátorítva erősíté, ellenségeinek

nagyfogu elefántit megölé s megsemmisité. Hasonlítva százlevelű virághoz Ceylon nagy mezején, legkedvesb gyöngédség virágpóra földi őt, és szelid tetteit gyönyörű bíjillat édesíti. Hasonlítva a' Calpa-Worksahoz, vagyis azon fahoz, mellytől minden gazdagság származik, mit csak kívánhatni, kedves szavak ágait terjeszté ki; ő megörvendezteté a' nép szívét, s földve igazságos tettek gyönyörűn illatozó virággal, legédesb szavak gyümölcsei s jótétemények árja földre nyomják őt. Bölcsesség tengeréhez hasonlít ő; teste szép s termetes, és mindenfelől jó emberek környezik őt. Ő világosan megkülönbözteti az igazságot a' jogtalanságtól, s mindennemű tág ismértekekkel van fölruházva. Ő bölcs férfiakkal társalkodik és szeme gyanánt ótalmazza valamennyi alattvalóját e' szigeten. Ő ép itélettel bír, az itt uralkodó visszaéléseket, mint mérges kígyókat, kiirtani. Ő Litschewa kir. család ivadékához hasonlít, és szépségével valamennyi égi jegyeit meghaladja. Menésiben s mozgásiban az elefántok nagy királyához hasonlít ő, melly mindennek, ki azt megpillantja, tiszteletet parancsol. Ő vitéz vezér, s erős testben és lélekbén, s mivel mindennemű jöllétnek örvendhet, tehát mennyei boldogsággal bír. — Az özvegy királyné s Augusztá hgnő, fővárasunkba érkezvén, az Marlborough-houseban, ez pedig st. James palotában szállott meg. — Cambridge hg márt. 30án nagy lakomát adand, mellyre már is hívogat vendégeket. Mondják, minden politikai s diplomatikai nevezetesség hivatalos. — A' capuai hg szép nőjének vetélkedve hódolnak London mindkét nemű első nevezetességei. — O' Connell megpirongattatása óta semmi nevezetessb tárgy nem fordult elő a' parlamentben, s az angol lapok még folyvást azon fontos vitáról harsognak egymással. A' tory sajtó ugyan is mindenkép azt törekszik elhíttetni a' közönséggel, hogy a' ministerség mostani megbukása számíthatatlan hasznu leend a' torykra nézve, szabadelmü lapok megbukása számíthatatlan hasznu leend a' torykra nézve, szabadelmü lapok hasznot húzni, mivel a' mostani választás-bírálo küldöttség fonakságát elég nyilvánosan pelengérré állítak, még pedig épen a' toryk segedel-mével, s O' Connell csupán azért szóla olly keményen a' korona s hor-gony-vendéglőben, hogy így közvetlenül parlamentbe hozhassa az egész ügyet. A' toryk diadala tehát csupán abból áll, hogy kacaj-gerjeszthető határozatot viták ki O' Connell ellen, míg a' szabadelmü ugyanaz alkalommal bebizonyíták, hogy a' mostani választás-bírálo küldöttségek egy batkát sem érnek. — Armand Marrast így nyilatkozik azon parlament ülésekről, mikben O' Connell megpirongaták s ez által nagyobb hatalmat s befolyást adának kezébe, mint minővel eddig bírt vala: „Mindenkül ösméri az illykori neveltséges jeleneteket. A' franciaia követkamra legzajosb ülést sem hasonlíthatni ollyasműhez, mi az angol alsóházban történni szokott. Kiáltás, bögés, nyávogás, yá-zás, napirenden van, s a' tisztos gentlemanek majd kukorikolnak mintkakasok, majd nyerítnek, ugatnak, majd pedig rőfögnek, szóval az egész állatsereg minden hangját művészileg utánozzák. A' zaj dühösen terjed padtól padig, s ha az ember e' pokoli lárna közt a' parókás komoly elnökre tekint, miként törekszik süker nélkül esőndet s rendet eszközölni, valóban sajnálni kell őt e' nyomasztó helyzetében. O' Connell egyébiránt legnagyobb egyked-vűséggel egyrőpkeiratot olvasgatott, míg az elnök feddő szavakat intéze hozzá. A' beszéd után pedig újra moeskokkal árasztá el a' torykat O' Connell, s ezen jámbor urak hallgatva dugták zsebbe, a' szabadelmü dörgő tetszése közt, az eskütörési s egyéb nehéz vádat. Jele, hogy az izgató valót beszélt, s így a' toryk vétkességük érzetében hallgattak el. Annyit előleg is bizonyosan állíthatni, hogy O' Connell e' föllépte s a' toryk éretlen zajgása következtében, az annyira fonák választás-bírálo biztos-ságok rendezete még a' mostani ülésekben észerszerűleg meg fog javittatni.“ — London, márt. Sán: Hire jár, miszerint a' királyné megkoronáz-tatása csak f. e. augusztusban fogna megtörténni. Azon változtatások, miket azon körülmény szükségessé tesz, hogy a' fejdelem némbér, már is élénkül tartja elfoglalva a' ezímer-hivatalt (Herald s College). — A' felső-canadai gyűlésház száz guineen tiszteleti kardot határ-za vásároltatni Macnab ezredes számára, vitézségét jutalmazólág, mely-lyel a' zendülést elnyomá. A' Montreal-Herald szerint Akadie grófságban ismét mozgalom-kiütéstől félhenni, mivel számos franciaia gyarmatos folyvást fegyvergyakorlásokat üz s fenyegetőleg nyilatkozik a' kormány-pártiak ellen. Detroitban még 800 hazafi áll Macleod, Sutherland s egyebek parancsi alatt fegyverben, egyébkint mind a' két tartományban nyugalom látszik uralkodni. A' quebeci „alkotmányos Egyesület“ febr. 7én nyilvános gyűlést tartván, kérelmet határza ő fölségéhez intézni, a' felső s alsó tartomány ismét összekapcsolatása iránt. A' politikai vétség miatt elfogottak közül ismét mintegy kétszázat kibocsátának a' quebeci börtönökből. Scott éjszakamerikai tábornok nyilatkozást boesá-tott az Erie s Niagara vizein parancsoló angol hajókapitányokhoz, melly-ben tudokul adja, miszerint ő az egyesült szabad tartományok megha-gyása következtében minden megtámadását a' lázadók hajóinak, az érin-tett vizek éjszakamerikai részén, semlegtesrésnek tekintendi s azt illőleg visszatartandja; e' váratlan fordulat hosszas levelezésre nyujtott alkalmat, melly mündedig nincsen béfejezve. — Hamilton rendkívül meghatalma-zott angol követ Braziliában, követségi helyéről Londonba érkezék. — Eszterházy Pál hgnék Londonba érkezte után fontos dolgok fognak kifej-teni. Pozzo di Borgo gr. (az orosz követ) mint mondják, s az említett hg a' tory-kormányt fogják pártolni, mi annyival inkább híhető, mivel Palmers-ton l. koránsem olly engedékeny külminiszer az éjszaki hatalmakra néz-ve, minők Wellington hg és Aberdeen gr. valának, s most már, midőn a' két párt közt igen csekély a' többség, igen valószínű, hogy diplomatikai befolyás sokat tehet a' parlamentben, sőt talán lényeges határozatokra is képes leend azt bírni. A' toryk, csak hogy polezra kapaszkodhas-sanak, illyes emelyük használatát sem fogják megvetni. — A' brightoni rendőrtisztség előtt febr. 28ikán bizonyos Cooper nevű férfi jelent meg,

ki, mint már előtte többen, azon képzelés miatt beteg, hogy ő valószínűleg Viktória királynénak, 's nem sokára nőül veendő a fiatal királynét. „Biro:” Megigérte azt Önnek a királyné? „Cooper:” Ő igen, ő leveleket ír nekem, 's én válaszolok neki. Tegnap ezer font sterlinget kapék tőle. Egyébiránt oda nyilatkozik a szerelmes vőlegény, miszerint ő épen nem bánja, ha kórházba viszik is a királynénak Brightonba érkezéséig, csak ne tudassák azt vele. Kivánta továbbá, hogy addig jobb kabátrol gondoskodjanak számára. A boldog vőlegény csakugyan kórházba volt kénytelen vándorolni. — Molesworth ismét indítványára miatt f. h. 5ikén valamennyi kormányhoz szító parlamenti tag délután összegyűjt a külministerségi hivatalban, a toryság pedig Peel Robertnél, 's másnap a minisleri lapok sürgetve kérék a kormány baráti parlamentben megjelenésre, 's O' Connell sem mulasztá el hosszú farkának irlandi tagjait összehívni. Mind ezt nem cselekvék a minis-terek, midőn O' Connell pirongatása forga fen, mi újlag bizonyítja, hogy e kérdésnél a kormánypárt épen nem bukott meg, 's esatavesztésével csupán a választásbíró biztosságok helytelenségét törekvék komolyan szőnyegre keríteni a parlamentben. A mi pedig Molesworth indítványát illeti, az csupán onnan eredt, mivel a minis-terek 's mérsékelt whígek olly makacsul ellenzik a titkos szavazás behozatását, 's a radicalok itt épen nem azon szempontból indultak, mintha pártjokat akarnák kormányra juttatni, jól tudván, hogy annak még nem érkezett meg ideje, hanem azt vélték, miszerint azon esetben, ha toryk jutnának polczra, könnyebb leend az egyetemes szabadelmű nagy ellenzésnek minden kívánatos létesíteni, valamint a javító törvény is Wellington tory minis-tersege alatt ment keresztül. 'S e' részben alkalmasint nem esalatoznak politikájokban a radicalok, noha azt, egyenes ösvényről eltérte miatt, nem igen lehet helyesleni. —

A' mart. 6-ik 7iki alsóházi ülésben szerencsésen keresztül ment a minis-terek győzelme 's Molesworth indítványa megbukott. Ez utóbbi következé-
zőleg nyitá meg az amyira fontos ülést: „Mielőtt a ház elibe terjeszteném fontos indítványomat, szükség vele körülményesen tudatnom, milly nagyra böcsülöm én személyesen Anglia távol fekvő birtokait. Nézetimet e' tárgy iránt némelyek rendkívül elferdíték. Őt év előtt én magam is nevezetes pénzmeanyiséggel járaltam gyarmatalapításhoz 's így azon vád tökéletesen alaptalan, hogy én csak háborító birtoknak tartok minden gyarmatot az anyaországra nézve. Mi a gyarmatok fölszabadítását illeti, már az olly kérdés, mit csak nagy vigyázattal fejtegethetni, 's mit idő és tapasztalás nélkül bajosan lehet eszközölni. (Halljuk!) Tettelesen bizonyult, miszerint az eddigiekhez hasonló férfiakat soha nem kellett volna a két Canada kormányzóivá kinevezni, 's ezért kelle most teljes hatalmu katona-paranesnokot küldeni a szerencsétlen tartományokba! A' canadaiak elégtelensége olly hatóságokkal, mellyek jogaikhoz és szabadságikhoz valónak merészek nyulni, igen természetes és menthető. Tudom, hogy midőn szabad nemzet jogait törek-
szem elnyomatás ellen védeni, ellenséges érzelmeket támasztok indítványom ellen, 's nézetimet azzal fogják népszerűtlenné tenni, hogy demokratiához szításomat veszélyesnek kiáltolják. Amde jegyezzék meg Önök jól: midőn én a gyarmatminis-ter ellen szólok, egyszersmind egész rendezetét támadom meg a gyarmati kormányzatnak. (Halljuk!) E' gyarmati kormányzat nem lehet ugyan egyenlő, 's mindig körülmények 's igényletek szerint szükség azt módosítani, elannyira, hogy én magam is csak épen egy két gyarmatban mernék tiszta népfőlségen alapuló kormányrendszert divatba hozni. (Halljuk) Ezen őszinte előnyilatkozatomból láthatja a ház, hogy indítványom olly kevéssé leend demokratai, mint bár melly a' tanvorthi igen tisztes követtől (Peel) származandó. Némely-
lyek kérdeni fogják: mért nem intézem indítványomat az egész minis-terseg ellen, mellynek minden egyes tagja felelni köteles a másikért? Erre válaszom az, mert a gyarmatminis-terseg egészen elválva munkál, 's törvényeket szab, míg a többi csupán kezelési és kormányzási tárgyakba becsúszkodik. A' gyarmatminis-terseg rendkívüli lelki tulajdonokkal bíró férfi kívánatik; ki azzal nem dicsekedhetik, lépjén önkényt le magas helyzetéről. (Halljuk!) Sokan arról vádolnak, hogy a torykat akarom kormányra juttatni; de ugyan szükségkép toryknak kellene é oda emelkedniök, ha indítványomat elfogadná a ház 's a minis-terek annak következtiben lelépnének? Nem találhatna ő föls. a' szabadelmű pártban még férfiakat, kik nem csak szájjal hirdetik a jót, hanem tette-
gesen is végre hajtanak azt; holott a' mostaniak, minden szép szavok mellett egészen tory elvek szerint cselekesznek? (Halljuk!) Nem személyes gyűlölségből teszem indítványomat a' minis-terseg vagy Glenelg l. ellen, hanem, hogy véget vessék azon iszonyu nyomásnak, mellynek súlya alatt gyarmatink olly keservesen nyögnek. (Halljuk!) Ezután ismét indítványát mondá el sir William, hogy t. i. Glenelg l. a' gyarmatminis-ter nem bírja a ház 's gyarmatoknak bizodalját. Palmerston: „Sietek távol levő barátomat jogtalan vádak ellen védeni. (Tetszés.) A' kormány csakugyan felelős mluden tagjának minden egyes tetteért. Én a' tisztes baronet (Molesworth) indítványában botrányt nem látok; de csudá-
lom, hogy az nem olly férfitől származott, ki valamely pártnak ve-
zére. (Halljuk!) Ha az átelleni igen tisztes baronet (Peel) intézi vala e' csapást, ugy azt épen nem találnám csudálatosnak, 's nem tudom elhinni, hogy a' leedsi tisztes követ (Molesworth) elég erővel bírjon indítványa sikeres kivételére. (Halljuk!)” A' minis-ter még azt is emlité többi közt védelmül, hogy Molesworth mult octoberben bizonyos lakomán azoni aggságát jelentvén, miszerint fél, hogy a' minis-terek nem bí-
rnak elegendő többséggel, 's maga Leader köszöné meg a' minis-terek-
kért üritett áldomást. (Kaczaj.) „Jobbnak tartanám, folytatá a' minis-
ter, ha az egész minis-terseg támogatna volna meg a' tisztes követ; egyszers-
mind nyilvánitom, hogy az indítvány elfogadása esetén, mindnyájan

önkényt lemondandunk hivatalunkról. (Halljuk!) De az igen tisztes kö-
vet vádjai általjában alaptalanok, 's a' ház emlékezni fog, minő buz-
gón pártolá a' ns lord (Glenelg) a' rabszolga-főlszabadítási kérdést. (Tet-
szés.) Canada ügyét igen szerencsétlenül választá megtámodási ürügy-
nek a' tisztes követ. (Gúnykaczaj az ellenzési padokon.) Mindenki tud-
hatja, miszerint a' két Canadában már Glenelg hivatalba lépte előtt elé-
gtelenség uralkodott, 's a' legközelebbi kedvező fordulat nyilván tanu-
sítandja a' gyarmatkormány helyes politikáját. (Ismét gúnykaczaj.) A'
Canadában helyre állott esőnd minden kéiségen tul emeli állításomat. Azon
párt, mellynek Molesworth most, talán tudta nélkül, szolgál, bizonyo-
san nem vélhetné kívánatosb sükerrel a' kormányt. Világos itt, hogy ez
indítvánnyal a' minis-tersegét vala szándéka megbuktatni, én tehát min-
den további kérdés nélkül nyilvánitom, hogy határozottan ellenzem az
egész indítványt, 's reményem, a' ház elmellőzendí azt. (Harsogó tet-
szés a' minis-teri olzal.) Hall (marylebonei szabadelmű követ): „A' ns
lordnak Canada böles kormányzása iránti nézetiben teljességgel nem osz-
takozhatni; az indítványt én mindzáltal ellenzem, mert annak elfogadá-
sa toryknak nyitna kormánypolczra utat. — Sandon tory l. az egész
minis-tersegre kíváná az indítványt kiterjesztetni, (zajos „Halljuk! Hall-
juk!”) főleg Canada végett, 's hosszas indítványt tett eziránt, mit a' toryk
hangos tetszéssel fogadának. Sandon mégismeré hogy a' mostani minis-
tersegnek kormányra jutásakor csakugyan elégtelenség uralkodott már
Canadában; de egyszersmind tagadhatlannak állítá, miszerint azt a' mos-
tani fonák kormányrendszer juttatá nyílt lázadásra. Lobouchère élénkül
védé a' minis-tersegét, 's utána Stanley l. szólalt meg, 's igazolván[saját
tetteit, miket mint volt gyarmatminis-ter elkövete, Glenelg l. 's a' cana-
dai két kormányzó minden lépteit hegyesül gáncsolá. Grey, az alstatustí-
toknok (gyarmatügyekben) igen velős beszéddel védé Glenelg lordot 's
az egész gyarmat kormányzatot a' toryk és Molesworth megtámodási ellen,
különösen Wellington hgre hivatkozván, ki noha maga is főtory, védé
a' gyarmati kormányrendszert, 's név szerint a' katonaság-szállítást Can-
adába, Leader oda nyilatkozik, hogy az eddig törtétek után már nem
Canada jó vagy rosz kormányzata forog kérdésben, hanem az: lelépnek
é a' minis-terek, vagy nem? 'S e' kérdésnek szabadelmű követ ajkíról
jöttén nincsen mit csudákozni, mert a' szabadelműk sokáig bizalommal vi-
seltetének a' kormányhoz 's pártolák azt; most azonban kénytelenek
nyíltan megvallani, hogy reményikben tökéletesen megcsalatra érzik
magukat, főleg Russell nyilatkozata óta minden további javítás szük-
ségtelen létéről. Ezután hosszasautórékvék megmutatni, hogy Molesworth
indítványát csakugyan az egész minis-tersegre szükség kiterjeszteni, mi-
vel tökéletesen tory-elvek szerint kormányozza a' nyilvános ügyeket.
Hobhouse a' minis-tersegét védvén, igen nemtelennek nyilvánítá Glenelg
l. megtámodtatását, holott az a' másik házban ül 's következőleg nem
képes magát védeni. Ezután több szónok szóla még az indítvány ellen és
mellett, végre pedig ismét Grey állott föl 's igen élés gunynyal taglalgatá
Stanley l. kormányzatát. Utána Spring-Rice, a' kincstári kanczellár
szólalt meg, 's leginkább tulajdon személyét törekvék védeni, mivel
egykor ő is gyarmatminis-ter volt, és Stanley lord a' canadai zavarok
okának nagy részét reá háritgatá. Ennek következtében, ha az elnök
jökör rendet nem eszközöl, kemény személyeskedésre kerül vala a' do-
log Spring-Rice és Stanley l. közt; de így esőndesen vége szakadt a'
vitának, 's miután még Peel hathatósan támogatni törekvék az indít-
ványt, 's Russell Molesworthot egyoldalú indítványa visszavételére bí-
rá, Sandon tory indítványa 316 szóval 287 ellen megbukott. Moles-
worth, Grote 's Leader nem szavazának, a' többi radical követ pedig
mind a' minis-terek mellett szavazott, kik e' szerint csakugyan győzel-
mesen kiállák az ostromot. —

FRANCZIAORSZÁG.

A' Hubert-féle pörben most bizonyos Leon Didier Bálint lépett
föl, ki számadás-hamisítás miatt állott ítélőszék előtt, 's ott magát önkény-
leg a' republicai párt egyik főügyvivőjének nyilvánítja. Már néhány valla-
táson keresztül ment Parisban. — St. Omerben nem rég egy öreg asszony-
éhen halt meg, 's halála után kétezzer frankot találtak nála! — A' híres
Vidocq kezesség mellett ismét visszanyeré szabadságát. — A' kormány
valamely armányt látszik forralni, mert mindenkép kereskedési tárgyak-
ra törekszik fordítani politikáról a' nagy közönség figyelmét. — Mart.
elején Talleyrand hg megjelent az erkölcsi tudományok akademiájában
's hosszas beszédet tartá, mellynek közlésével 's rostálgatásával már pár
nap óta telvék a' franczia lapok, 's egyértelműleg állítják, hogy a' 85
éves aggastyán még majd egész tűzével beszélt hajdani fényes emlékü
ifjúságának. —

Mart. 10én fényes estélyt adott az angol követ, melly alkalomkor
számos politikai jelesség járult hozzá szerencsekívánattal az angol mi-
nisterseg győzelméért. — Az e' napi követkamrai ülésben kérelmet ol-
vasának föl a' Lajos-kereszt viselhetése iránt; mit azonban Demareay
követ indítványára napirenddel mellőzött el a' kamra. Naundorf ur (állí-
tólóg normandiai hg) elhagyni levén kénytelen Drezdát, most Schweitz-
ban települt meg, hol már tetemes földbirtokot szerze magának. — Thi-
ers 's Guizot urakat egy kocsiiban ülve pillanták meg néhány nap előtt
's már azon hír kezd terjengni, hogy e' két politikai nevezetesség most elvre,
nézve is közelgeni kezd egymáshoz.

Paris, mart. 10kén: F. hó 4ikén egy fiatal férfit fogott el a' rend-
őrség 's lakásán több töltést, két pisztolyt 's néhány font löport talált,
másnap pedig, midőn az egész házat megmotoztatá, néhány fegyverre
's 600 fontnál több löporra bukkant. Némely jól étesültek csudálatos-
nak találják, hogy épen a' titkos költségek vitatásakor fődözé föl ez
összeesküvésckét a' rendőrség, mit már hihetőleg rég gyanított 's csak
e' kedvező pillanatot várá, a' követeik érzelmeinek módosítására; de

egyszersmind felejté: hogy az ilyesmi kiment már divatból Parisban 's hatás nélkül enyészik el. Politikai helyzetünket bizonyos főrangú személy így írja le: „A' kamra nem elég bátor Thiers urat a' király nyakára tolni, 's ez viszont nem meri Guizot elfogadására kényszeríteni a' kamrát.“ — Lajos Fülöp neheztel Orleans herczegre, mivel igen őszintén kimondogatta véleményét, 's nagy társalgási kört szívesen lát maga körül. — Leprestre Dubocage, ki darab ideig titkos társaságban létele miatt fogva volt, ismét visszanyeré szabadságát: egy jogtanuló, Baraud, ellenben tőle származott e' szókkal: „Eljen a' respublica! Halál a' zsarnokoknak!“ végző falragasz miatt egy évi fogságra 's 300 franknyi pénzbüntetésre ítélték. — Eszterházy hg beteg fekszik fővárosunkban. — Hubert a' Conciergerieből la Force fogházba vitették. — Laffite kölesűnt készül kieszközleni a' spanyol alkotmányos királyné számára. — Általánoson hiszik, hogy a' rebesgett kamatváltoztatás nem fog véghez menni, minek igen örvendnek a' töképezések. —

N É M E T O R S Z Á G.

A' poseni érsek még m. év oct. 2kárul következő irományt intéze a' porosz királyhoz, mit most közlének a' német lapok: Felséges 's a' t. Kénytetem felségednek olly ügyben alkalmatlankodni, melyre nézve az egyházi ministerségtől elégtételt nem kaphatok. Ezen ügy pedig a' vegyes házasságokat illeti. Érseki megyéimben XIV. Benedek pápa 1745 jun. 29ki Lengyelország püspökeihez bocsátott brevije van divatozó szokásban, melly szerint csak legvégső esetben engedtetik meg a' vegyes házasság és pedig olly föltét alatt, ha a' catholicus a' nem catholicus hitvest mindenkép a' kath. egyház keblibe visszatéríteni igéri 's az ezen házasságból származó gyermekeket a' kath. hitben neveli föl. Ezen breve mai napig Lengyelország elszakadt részében teljes erőben áll föl. A' porosz törvény szerint a' fia atyja, a' leány anyja vallását követi; felséged 1803ban e' szabályt oda módosítá, hogy minden gyermek atyja vallásában neveltessék, ha csak a' szülék másképen nem szerződtek. 1807-ben a' varsói hűség felállításakor a' gneseni és poseni megyékre nézve az elveszté erejét, mert e' megyék a' varsói hűséghez esatolattak. Ide a' napoleoni codex hozatott be, melly szerint a' házasság mint polgári szerződés jöve tekintetbe, mind e' mellett is a' kathol. papság XIV. Benedek brevijét tartá szem előtt. 1815ben a' visszafoglalásakor, a' poseni hűségnek felséged, felszólításában ezt nyilvánítá ünnepélyesen: „Vallások fen fog tartatni.“ Ebből nyilvános, hogy Posen hűségében a' kath. vallás eredeti tisztaságában fog fenállani a' pápa védelme 's ügyelése alatt. 1816ban ismét behozatott az 1803ki rendelet a' vegyes házasságra nézve. Ezen sokféle politikai változás, ehhez az érseknek aggkora járulván, a' kath. papság nézetit e' tárgyban megzavará 's bizonytalanságot szült. Sőt az is megtörtént, hogy vegyes vallású jegyeseket minden egyházi szabály szerinti kikötés nélkül is megeskettek a' kath. papok. Azonban nyomtatványban megjelent 1830ban VIII. Pius pápa brevije a' kölni érsekhez, 's trieri, münsteri, paderborni püspökökhez bocsátva a' vegyes házasságok ügyében. Ezen breve a' megyéimbeli kath. papságot meggyőzé a' felül, hogy a' vegyes házasságok ügyében az apostoli szék által az akkori rendeletekre nézve semmi változás nem történt; hogy autóli minden eltérés durva tév, az isten és szent szava elleni bűn, a' változhatlan kath. hit megsértése 's az illető kath. felek üdveszélyeztetése. Ezen breve által fölébresztett lélekisméreti nyugtalanság 's a' vallás iránti tisztí hűség megyeim papjait irással és szóval hozzám folyamodni kényteté, mi felséged egyházi ministerségéhez ezen javaslatlételre birt engem: „hogy az említett brevét vagy hirdessék ki megyéimben, vagy pedig legyen szabad nekem az ügyet határozat végett a' szentszék elibe terjesztni.“ Mind a' két kívánatot ollyképen tagadák meg tőlem, mit a' kormánytól épen nem várhattam, egy olly kormánytul, melly alatt teljes vallásszabadság törvényesen van biztosítva, hol a' lakosok fele kath. hiten van 's hol felségedben olly fejedelmet tisztelünk, ki minden vallást egyenlőn, részrehajlás 's balvélemény nélkül védelmez. Az egyházi ministerség tagadó válasza okaul ezeket hozá fel: 1) hogy a' VIII. Pius brevije a' kölni érsekhez 's a' trieri, münsteri 's paderborni püspökökhez van intézve 's így megyéimet nem illeti; 2) hogy megyéimben idősülés által a' vegyes házasságokat a' kath. papok minden föltét 's kikötés nélkül szokták megengedni. Bocsánat felséges ur! azon alázatos észrevétemért, miszerint mint kath. érsek szentszékűl származott iromány értelméről egy nem kath. ministerségtől tanítást nem fogadhatok el 's nem tulajdoníthatok lélekismérettel neki olly hatalmat, melly szerint az a' szentszékűl származott rendszabályokat a' hit dolgában magyarázhassa. Vannak nekem őskori változhatlan kath. tanbul eredő szabályim, mellyek szerint köteleztetem a' pápai breviket magyarázni és semmi idegen magyarázatot nem hagyhatok magamra tolatni. Az érdeklött breve semmi újat sem foglal magában, csak a' régi tanokat ismétli, mellyek az egész kath. keresztyénséget illetik. De ha a' ministeri állítás helyességét megengednők is, akkor is a' vitás breve helyét szinte nyomtatványban megjelent azon körlevél foglalná el, mellyet XII. Leo pápa 1825-ben intéze a' kath. világ minden püspökeihez, mellyben ugyanazon elvek állítatnak fel a' vegyes házasságra nézve, mellyeket XIV. Benedek pápa lengyelországi püspökökhez bocsátott brevijében kitézött. Ezen körlevél általánosságát nem vonhatjuk kétségbe, mint azt sem, hogy a' porosz kormány, melly a' vallás dolgában a' lélekismeret szabadságát védi, abban meg nem egyezett volna. Mi a' ministeri előadás 2ik pontját illeti, már felebb előadám, miért történtek vegyes házasságok minden feltétel nélkül; tév szolgált erre alkalmul, mellyet a' gyakori politikai változások szülték. A' minister által felhozott idősülésnek a' vallás

dolgában a' kath. tanok szerint nincs helye. Téves szempontokat, mi helyt hitelesen felvilágosítottanok félre kell tenni. A' szentszék maig is, felteszi, hogy megyéimben a' vegyes házasságra nézve a' XIV. Benedek pápa brevijében felállított elvek vétetnek foganatba. Bizonyításul ide melléklem 1) Okonierska Maria kath. 's Coperowszky Márton evang. 1837ki házassági engedélylevelét 's 2) az ezt illető fő elnöki parancs másolatát. Az engedélyben azon feltét nyilvánítatik „mi szerint az evang. férj mind két nemű gyermekit köteles kath. hitben nevelni 's nejét hitgyakorlatában nem gátlani; a' nő pedig köteleztetik, evang. férjét minden kép a' kath. vallás keblibe visszatéríteni.“ A' fő elnöki parancs ellenben kívánja, hogy az engedélyben foglalt 's a' porosz törvények elleni záradék nem irottnak tekintessék. Mikép kívánhatni határozott feltételek mellett adott engedély végrehajtását, ha a' föltétek, mellyeken nyugszik az engedély, eltörlesztetnek? Ha a' ministerség a' szentszék nézetit a' törvényektől eltérőknek találja, az ő dolga diplomatai uton azt emezzel összhangzásba hozni, nem pedig a' kath. egyházi hatóságul ollyast várni, mi a' kath. tanokkal ellenkezik. A' ministerség szigorú szabályok általi ljeszgetésivel akarja kiesikarni a' feltét nélküli vegyes házasságokra a' papi áldást, holott az illy esetbeni vonakodás az országos jog szerint nem tilos. Az eddigi eseteket tévnek 's a' további megmaradást bűnnek kénytelen tartani a' kath. papság; 's egy igazságos ministerség nem kívánhatja, hogy megismért, vékes tévet tovább folytasson 's nem zárhatja el az utat, miszerint látható főnökétől e' tárgyban oktatást vagy felvilágítást ne kérjen. Ez minden lélekisméreti szabadságot kizáró szigorúság lenne. — Bátorokodom megjegyezni, hogy itt nem polgári törvényről, melly a' házasságot mint polgáriszerződést illeti, hanem papi áldásul vagyon szó, tehát szentségkiszolgáltatásról. A' polgári törvények a' világi hatalom 's bölcseségtől függnék, de a' szentségkiszolgáltatás 's azon határozat, mikor 's milly feltét alatt van helye a' szentségnek, egyedül az egyház tanjaitul 's megismért fejtétul függ. Ez a' kath. vallásnak változhatatlan hitágozatja, melly nélkül sietetlen nem áthat fen. Meg nem válthatok azon nézettől, miszerint a' vegyes házasságok veszélyesek 's főleg minden feltét nélkül. Azon kath. asszony, ki leendő gyermekit egészen ellenkező hitágozatban hagyja nevelteni, vagy egyenlékeny (egykedvű indifferens) a' vallásra nézve, vagy nem. Az első esetben a' nem kathol. férjeli társalkodás által nőni fog egykedvűsége 's e' szellem száll a' gyermekekre is által 's minden körötte levőkre, mi az ingadozó véleményű emberek számát szaporítandja 's ez a' statusra nem lehet nem veszélyes. Ellenben ha a' nő valóságos, a' mézes hetek multával visszatérvén a' nyugodt eszmélet, boldogtalanná leendő azon kénytelenség miatt, hogy legbensőbb meggyőződése elleni férjjel kell laknia, 's az, hogy gyermekét olly hitben kell nevelni, melly eltér vallásától, lerombolja családi boldogságát. Különböző vallású hitvesek jogokra nézve is egyenlőnek. A' nem-kath. hitves könnyen elválhat polgári törvényszék előtt 's ismét házasságra léphet. A' kath. hitves sorsa lényegesen ártalmas, mert a' kath. egyház elvei szerint a' kötött házasság feloldhatatlan 's így vagy nőtlenül silletőleg hajadon kell maradnia, vagy lemondni hitéről, mi felzavarja korán későn elringatott lélekisméretét 's boldogtalanná leendő. Milly szerencés az egyhitű házaspár, melyet öröm és szenvedésben ugyanazon vallás egyesít. Ezen alapok vezetnek felséged trónjához azon alázatos kérelemmel: miszerint méltóztatnék megengedni, hogy gneseni 's poseni érseki megyéimben a' vegyes házasságokra nézve a' XIV. Benedek lengyelországi püspökökhez bocsátott „Magnae nobis admirationis“ brevijének elvei 's határozati szerint bánhassam a' világi hatóság közbejárulása nélkül; vagy hogy ezen ügyet határozat végett a' szentszék elibe terjeszthessem, hogy azon lélekisméreti furdalástól, melly engem 's az alattami kath. papságot nyugtalanítja, a' kath. egyházhoz illelőleg mentessem föl. Határtalan 's a' t. Dumin gneseni 's poseni érsek.

Büök Augustus tanító jan. 23án tartott beszéde a' tud. akademiájában Berlinben nagy Frídrík emlékeztérére igen nagy benyomást okozott. — A' badeni követkamrában mart. 5ikén Itzstein követ ismét a' hannoverai alkotmánykérdést hozá szűnyegre 's tudósítást kívánt: valljon az 1837ki kamrai határozat szeint történt-e a' kormány részről e' tárgyban valami. A' kormánytagok oda nyilatkozának, hogy a' kamrának nincs joga e' tárgyrul szólani 's a' vasutkérdésre utasíták a' kamrát. Erre élénk vita keletkezék. A' kamra egyhangulag a' hannoverai alkotmány föntartása mellett nyilatkozáék 's az 1837ki határozatot megújítá. Rotteck annyibul köté össze ezzel a' kölni ügyet, miszerint a' kormánytól kívánná, hogy ez a' kölni érsek elleni 's melletti iratokat szabadon kinyomatni engedje. Erre a' kormány a' kívánt elv fenállásával válaszolt 's Rotteck megnyugodott; beszédebül kétségkül a' kölni érsek pártolása világított ki.

O R O S Z O R S Z Á G.

A' Times szerint mult évi oct. 15éről Weljaminoff tábornok azon 150 ezerkeszi nemest, kiket Jekaterinoslawba hitt meg 's ott fogva tartott, végre szabadon bocsátá. Weljaminoff ezélya volt, hogy ezen nemesek személyesen hóduljanak a' ezárnak 's tegyék le esküjüket, mit ezek észrevevén, mindenkép nyilváníták elégtelenségüket 's különféle ürügy alatt haza vágyakoztak. Végre közülök egyik Pshenkoi bey, zadugi hg, nyomos fenyegetőzéssel kelt az oroszok ellen ki, ezen hang 's földijök hadra készüléte 's tán annak megfontolása, is, mit mond Európa illy bánásmódra, határozá el a' tábornokot azoknak szabadon bocsátatásukra. —